

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

С.І.Ткачук, С.М.Ящук, Ю.В.Гвоздецька, І.А.Філімонова

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Монографія

Умань
Візаві
2021

Рецензенти:

Торубара О.М., доктор пед. наук, професор, декан технологічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Тараса Шевченка;

Лазарєва Т.А., доктор пед. наук, професор, професор кафедри харчових та хімічних технологій Української інженерно-педагогічної академії;

Дубова Н.В., канд. пед. наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 8 від 20 травня 2021 р).*

Ткачук С. І.

Т48 Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців у галузі харчових технологій : монографія / С.І.Ткачук, С.М.Ящук, Ю.В.Гвоздецька, І.А.Філімонова ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань : Візаві, 2021. – 227 с.

У монографії обґрунтовано основні науково-методичні засади та дидактичні аспекти формування професійної компетентності майбутніх фахівців для професійно-технічних навчальних закладів; охарактеризовано методологічне забезпечення компетентнісного підходу професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі харчових технологій.

Це видання стане в нагоді педагогам-практикам, студентам, викладачам інженерно-педагогічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК 378.018.8:664-051(02)

©Ткачук С. І., 2021

©Ящук С.М., 2021

© Гвоздецька Ю. В., 2021

© Філімонова І. А., 2021

ПЕРЕДМОВА.....	4
-----------------------	----------

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	7
1.1. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі харчових технологій як педагогічна проблема	7
1.2. Історико-педагогічні аспекти вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки майбутніх фахівців закладів фахової передвищої освіти.....	27
1.3. Особливості інженерно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у галузі харчових технологій до професійної діяльності.....	54
1.4. Професійна компетентність майбутніх фахівців як освітній феномен.....	74

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	99
2.1. Методологічні підходи до проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців харчової галузі у закладах вищої педагогічної освіти.....	99
2.2. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців у галузі харчових технологій.....	112
2.3. Інноваційні освітні технології в професійній підготовці майбутніх фахівців у галузі харчових технологій.....	145
2.4. Педагогічна модель підготовки майбутніх фахівців у галузі харчових технологій.....	181

ПІСЛЯМОВА.....	209
-----------------------	------------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	211
---	------------

ПЕРЕДМОВА

Сучасний стан соціально-економічного розвитку України, вступ до світової організації торгівлі та асоціації з Європейським союзом відкривають нові напрями ринкових відносин з іншими державами світу, поглиблення яких вимагають формування нових знань, освоєння економічних механізмів регулювання ринків, адекватних новим умовам трансформацій та інтеграції у світову спільноту. Для того, щоб задовольнити попит на ринку праці відповідними фахівцями, необхідно створити оптимальні педагогічні умови для модернізації та подальшого розвитку системи професійної освіти.

Система вищої освіти в Україні реформується в умовах швидкої зміни світогляду, політичних та економічних структур суспільства, побудови незалежної держави і відродження національної культури. Обрана Україною стратегічна лінія на забезпечення якісної вищої освіти вже зараз реалізована на багатьох напрямках. Зокрема, це – розширення обсягів підготовки фахівців, перегляд спеціальностей та змісту освіти, створення нової інформаційної бази, забезпечення належної якості освіти. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні зазначено, що ефективна підготовка та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників є одним з основних механізмів розвитку освіти і належить до проблем, які потребують першочергового розв'язання [108].

Особливістю сфери освіти є те, що підготовка кадрів для неї здійснюється в самій же галузі. Кількісні та якісні параметри підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників визначають загальну ефективність освітньої діяльності. Педагоги, що працюють з молоддю, значною мірою впливають на її виховання, втілення кращих моральних цінностей та розвиток інтелектуальних здібностей. Саме тому підготовка педагогічних кадрів постійно знаходиться в центрі уваги всієї освітньої системи. Нові умови зумовлюють нові вимоги до викладачів: їм мають бути притаманні духовність і висока мораль, культура, інтелігентність, професійна компетентність, творче мислення, гуманістична спрямованість педагогічної діяльності і здатність сформувати конкурентоспроможного фахівця.

Разом з тим, ринок праці висуває нові вимоги до робітників «сучасного типу». Особливої гостроти й актуальності набувають питання, які визначають підготовку до професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів у педагогічних вузах, де, відповідно до Болонських домовленостей, обов'язковим є задоволення вимог суспільства у формуванні конкурентного, мобільного, адаптованого до ринку праці фахівця [156].

Аналіз сучасного ринку праці показує, що за останнє десятиліття значно підвищилися вимоги до молодих фахівців з боку роботодавців. Сьогодні необхідні спеціалісти, які в повній мірі володіють різними видами професійної діяльності, мають високу інформаційну та управлінську культуру, володіють знаннями у різних галузях виробництва, готові до зміни характеру і змісту власної професійної діяльності, оскільки необхідно не лише вдосконалювати свої професійні якості, але й бути психологічно готовим до інших їх видів.

На разі, у нових умовах, що характеризуються нестабільним розвитком нашої країни, зумовлених появою нових ціннісних орієнтирів серед учнівської молоді, все більш очевидним стають протиріччя між: зростаючими вимогами суспільства і ринку праці до рівня професійної компетентності майбутніх бакалаврів харчових технологій, що здатні ефективно працювати у галузі професійної (професійно-технічної) освіти, та малоефективною системою їх підготовки у закладах вищої педагогічної освіти; необхідністю реалізовувати педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців та відсутністю розробленості їх теоретичних та методичних засад; потребою реалізовувати компетентнісний підхід у процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців та недосконалістю методик його використання у навчально-виховному процесі закладів вищої педагогічної освіти.

Для подолання цих протиріч необхідний новий підхід, що сприяє формуванню майбутнього фахівця, здатного до самореалізації, гнучкої зміни способів і форм професійної діяльності. Вирішити ці завдання покликаний компетентнісний підхід, який дає змогу сформувати в майбутніх фахівців професійну компетентність, сприяє професійному розвитку, допомагає

адаптуватись у нових умовах, забезпечує мобільність та гнучкість відповідно до викликів сучасності, зумовлених змінами у підходах до формування змісту підготовки, визначенні переліку навчальних дисциплін і скорочення їх кількості у навчальних планах, визначенні компетентностей і формування змісту кожного предмета та підбір необхідної для навчального процесу інформації. Саме тому підготовку майбутніх фахівців у галузі харчових технологій, значущість якісної складової якої постійно зростає, необхідно зосередити не тільки на оволодінні ними сукупністю знань з фахових дисциплін, а й на розвитку їх особистісних та професійно значущих якостей, набутті ними практичного досвіду, підготовці їх до здійснення професійної діяльності на високому, конкурентоспроможному рівні – тобто на формуванні професійної компетентності.

У пропонованому посібнику колектив авторів зробив спробу розкрити основні науково-методичні основи та дидактичні аспекти формування професійної компетентності майбутніх фахівців для закладів фахової передвищої освіти, обґрунтувати методологічне забезпечення компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців у галузі харчових технологій.

Це видання стане в нагоді педагогам-практикам, студентам, викладачам інженерно-педагогічних факультетів закладів вищої освіти та слухачам курсів підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти.